

Naziv originala:
A SCANNER DARKLY
Philip K. Dick

Copyright © 1977 Philip K. Dick estate, with permission of Wylie
Copyright © 2017 ovog izdanja Kontrast izdavaštvo

Za izdavača
Vladimir Manigoda

Urednik:
Danilo Lučić

Prevod:
Mirjana Rajković

Lektura i korektura:
Kontrast izdavaštvo

Grafičko oblikovanje:
Jelena Lugonja

Štampa:
Kontrast štampa

Tiraž:
500

Izdavač:
Kontrast, Beograd
Klaonička 2, Zemun
e-mail: jakkontrast@gmail.com
kontrastizdavastvo.com
facebook.com/KontrastIzdavastvo
www.glif.rs

TAMNO
SKENI-
-RANJE
FILIP
K. DIK

KONTRAST
Beograd, 2017.

1.

Jednom je jedan momak čitavog dana stajao otrešajući bube iz kose. Lekar mu je rekao da u njegovoj kosi nema nikakvih buba. Pošto se osam sati tuširao, sat za satom stojeći pod vrelom vodom i trpeći bolove od buba, on je izišao i obrisao se, ali još je imao bube u kosi; u stvari, imao je bube svud po telu. Mesec dana kasnije imao je bube i u plućima. Nemajući šta drugo da radi niti o čemu da misli, počeo je da teorijski izračunava životni ciklus buba i, uz pomoć Britanike, pokušavao da tačno ustanovi koje su to bube. One su sad ispunjavale njegovu kuću. Čitao je o mnogim različitim vrstama i konačno primetio bube napolju, pa je zaključio da su to lisne vaši. Pošto mu je to rešenje palo na pamet, nije se menjalo, bez obzira na ono što su mu drugi ljudi govorili... kao, 'Lisne vaši ne ujedaju ljude.' Rekli su mu to zato što su ga neprestano mučili bezbrojni ujedi buba. U dragstoru, jednom iz lanca koji pokriva najveći deo Kalifornije, kupio je boce insekticida Utamanjivač, Crni sprej i Baštobran. Najpre je poprskao kuću, zatim sebe. Baštobran se činio najdelotvorniji.

Što se tiče teorijske strane, uočio je tri stupnja u životnom ciklusu buba. Prvo, njih su mu preneli, da bi ga zarazili, oni koje je nazivao ljudi-prenosioci, što su bili ljudi koji ne shvataju svoju ulogu u raznošenju buba. Tokom te faze, bube nisu imale čeljusti ili mandibule (tu reč je naučio tokom nedelja učenog istraživanja, neuobičajeno knjiške zanimacije za momka koji radi u Servisu za kočnice i gume, nameštajući ljudima doboškočnice). Zato ljudi-prenosioci nisu ništa osećali. On je običavao da sedi u suprotnom uglu dnevne sobe posmatrajući kako ulaze razni ljudi-prenosioci - većina njih ljudi koje je duže poznao,

ali neki i novi - prekriveni lisnim vašima u toj naročitoj neujedajućoj fazi. On bi se, kao, nasmejao za svoj račun, zato što je znao da bube koriste osobu, a ona ništa ne kapira.

„Zašto se ceriš, Džeri?” pitali bi oni. On bi se samo smeškao.

U sledećoj fazi, bubama su izrastala krila ili tako nešto, ali to nisu bila baš krila; u svakom slučaju, to su bile funkcionalne izrasline koje su im omogućavale da se roje, što je i bio način na koji su se selile i rasprostirale - naročito ka njemu. U tom trenutku vazduh bi bio pun buba; od toga je dnevna soba, cela njegova kuća, bila kao u oblaku. Tokom ove faze trudio se da ih ne udahne.

Najviše od svega bilo mu je žao njegovog psa, zato što je mogao da vidi kako bube sleću i nastanjuju se svud po psu, a po svoj prilici mu prodiru i u pluća, kao što su prodrle u njegova. Verovatno se - tako mu je bar govorila njegova izrazita sposobnost - pas muči isto koliko i on sam. Treba li da pokloni psa nekome, zarad dobrobiti psa? Ne, rešio je: pas je sada, nenamerno, zaražen, i svuda će odneti bube sa sobom.

Ponekad bi stajao pod tušem zajedno sa psom, pokušavajući da okupa i psa. U tome nije uspevao ništa više nego sa samim sobom. Bolelo ga je to osećanje da i pas ispašta; nikad nije prestao da mu pomaže. U izvesnom pogledu, to je bio najgori deo, patnja životinje, koja nije mogla da se požali.

„Šta, jebote, radiš tu ceo dan pod tušem sa prokletim kerom?” upitao ga jednom njegov drugar Čarls Frek, ušavši baš u to vreme.

Džeri je odgovorio: „Moram da ga očistim od lisnih vaši.” Izveo je Maksa, psa, ispod tuša i stao da ga briše. Čarls Frek je posmatrao, zbunjen, kako Džeri utrljava bebi-ulje i talk u pseću dlaku. Svud po kući bile su naslagane i razbacane bočice talka i bebi-ulja, većinom prazne; sad je trošio mnogo bočica na dan.

„Ja ne vidim nikakve lisne vaši”, reče Čarls. „Šta je lisna vaš?”

„Ona te na kraju ubije”, reče Džeri. „To je lisna vaš. One su mi u kosi i u koži i u plućima, a prokleti bol je neizdržljiv - moraću da idem u bolnicu.”

„Kako to da ih ja ne vidim?“

Džeri spusti psa, koji je bio umotan u peškiri, i kleknu nad čupavi tepih. „Pokazaću ti jednu“, reče. Tepih je bio prekriven lisnim vašima; one su posvuda skakutale, gore-dole, neke više od ostalih. On je tražio neku naročito veliku, zbog toga što su ih ljudi teško uočavali. „Donesi mi bocu ili teglu“, reče, „ispod sudopere. Začepićemo je ili staviti poklopac, a onda mogu da je ponesem sa sobom kad pođem kod lekara i on može da je analizira.“

Čarls Frek mu donese praznu teglu od majoneza. Džeri je nastavio da traži i najzad je pronašao lisnu vaš koja je skakala najmanje metar i po uvis. Lisna vaš je bila dugačka preko dva i po centimetra. Uhvatio ju je, odneo do tegle, pažljivo je spustio unutra i zavrnuo poklopac. Zatim je likujući podiže. „Vidiš?“ reče.

„Hmmdaaa“, reče Čarls Frek, širom otvorivši oči dok je ispitivao sadržaj tegle. „Kako je velika! Uau!“

„Pomozi mi da nađem još da pokažem lekaru“, reče Džeri, ponovo čučnuvši na tepih, s teglom pored sebe.

„Svakako“, reče Čarls Frek i učini tako.

U roku od pola sata imali su tri tegle pune buba. Čarls je, iako nov u tome, pronašao neke od najvećih.

Bilo je podne, juna 1994. U Kaliforniji, u kraju sa jeftinim, ali durašnim plastičnim kućama, koje su strejt ljudi odavno napustili. Džeri je, doduše, nešto ranije sve prozore isprskao bojom za metal, da ne bi ulazila svetlost; osvetljenje u sobi dolazilo je od stojeće svetiljke u koju je ušrafio samo spot-sijalice, koje su danonoćno svetlele, kako bi ukinuo vreme za sebe i svoje prijatelje. To mu se sviđalo; sviđalo mu se da se otarasi vremena.

Učinivši to, mogao je da se usredsredi na važne stvari, bez prekida. Kao što je ova: dva čoveka koja kleče na čupavom tepihu, pronalazeći jednu bubu za drugom i stavljajući ih u jednu teglu za drugom.

„Šta dobijamo za ovo“, upita Čarls Frek, kasnije u toku dana. „Mislim, da li lekar isplaćuje premiju ili tako nešto? Nagradu? Neku lovu?“

„Ja dobijam to što na ovaj način pomažem da se usavrši lek protiv njih”, reče Džeri. Bol, inače stalan, postao je nepodnošljiv; nikad se na njega nije navikao, a znao je da nikad i neće. Sasvim ga je obuzimao nagon, potreba da se ponovo istušira. „Hej, čoveče”, prostenja, uspravivši se, „ti nastavi da ih trpaš u tegle dok ja odem da pustim vodu na slobodu i tome slično.” On pođe prema kupatilu.

„Važi”, reče Čarls, a njegove dugačke noge kleknuše dok se okretao ka tegli, sklopljenih šaka. Bivši veteran, on je ipak još imao dobru kontrolu nad mišićima; stigao je do tegle. Ali tad iznenada reče: „Džeri, hej - te bube me pomalo plaše. Ne sviđa mi se da ostanem sam ovde.” On ustade.

„Kopile usrano”, reče Džeri, zastenjajući od bola kad je načas zastao ispred kupatila. „Zar ne bi mogao..”

„Moram da pišam!” On zalupi vrata i odvrnu slavine na tušu. Voda poteče. „Plašim se ovde.” Glas Čarlsa Freka dopirao je prigušeno, mada je on očito vikao. „Jebi se onda!” doviknu Džeri i zakorači pod tuš. Koja jebena korist od prijatelja? - ogorčeno se pitao. Nikakva, nikakva! Nikakva jebena korist!

„Je l' ovi drkoši budu?” vikao je Čarls, tik ispred vrata. „Da, budu”, reče Džeri dok je utrljavao šampon u kosu.

„Tako sam i mislio.” Počivka. „Mogu li da operem ruke i skinem ih i da te sačekam?” Sranje da bi li sranje, razmišljao je Džeri, besan kao ris. Nije rekao ništa; samo je nastavio da se kupa. Đubre nije vredno odgovora... Nije obraćao pažnju na Čarlsa Freka, samo na sebe. Na svoje životne, zahtevne, strašne, preke potrebe. Sve ostalo će morati da sačeka. Nema vremena, nema ga; te stvari se ne mogu odložiti. Sve ostalo je sporedno.

Izuzev psa; mislio je o Maksu, psu.

Čarls Frek je telefonirao nekome za koga se nadao da ima robu. „Možeš li da mi uvaljaš desetak smrti?”

„Isuse, načisto sam presušio - i ja gledam kako da uradim šemu. Javi mi kad nađeš nešto, baš bi mi trebalo.”

„Šta se to događa sa doturanjem?” „Neka hapšenja, pretpostavljam.”

Čarls Frek spusti slušalicu, a zatim pusti da mu se u glavi odvrti izmišljen film dok se snuždeno gegao natrag od telefonske govornice - kućni telefon se nikad ne koristi za ugovaranje kupovine - do svog parkiranog Ševroleta. U svom izmišljenom filmu, on se vozio pored Rasipničke parfimerije, a oni su imali ogroman izlog: boce spore smrti, konzerve spore smrti, tegle, kade, burad i činije spore smrti, milione kapsula, tableta i ampula spore smrti, sporu smrt pomešanu sa spidom, džankom, barbituratima i psihodelicima, sve - i džinovski natpis: OVDE VAŠ RAČUN IMA POKRIĆE. Da ne pominjemo: NISKE CENE, NAJNIŽE U GRADU.

Ali u stvarnosti parfimerija obično nije imala ništa u izlogu: češljeve, boce mineralnog ulja, dezodoranse u spreju, uvek takve koještarije. Ali kladim se da apoteka iza nje drži sporu smrt pod ključem i katancem, u neugaženom, čistom, nepatvorenom, ni sa čim mešanom obliku, mislio je izlazeći sa parkinga na Lučki bulevar, u popodnevni saobraćaj. U vreći od oko dvadeset pet kila.

Pitao se kada se i kako istovara vreća od dvadeset pet kila supstance S u Rasipničku parfimeriju svakog jutra, iz koga god mesta stizala - Bog zna, možda iz Švajcarske ili možda sa druge planete gde živi neka mudra rasa. Isporučili bi je verovatno veoma rano, i uz naoružane čuvare - Čovek koji stoji tamo sa laserskom puškom i izgleda opasno, onako kako Čovek uvek izgleda. Ako mi neko drpi moju sporu smrt, razmišljao je Čovekovom glavom, oduvaću ga.

Verovatno je supstanca S sastojak u svakom dozvoljenom leku koji nešto vredi, mislio je. Mali štrp ovde i onde prema tajnoj nepristupačnoj formuli u proizvodnoj kući u Nemačkoj ili Švajcarskoj, koja ju je izmislila. Ali u stvarnosti je bio bolje obavješten; vlasti su oduvavale ili zatvarale svakog ko prodaje ili prevozi ili koristi, pa bi u tom slučaju Rasipnička parfimerija - svi milioni Rasipničkih parfimerija - bili pucnjavom ili bombama izbačeni iz posla ili makar novčano kažnjeni. Verovatnije samo novčano kažnjeni. Parfimerija je imala uticaja. Uostalom, kako da čovek upuca lanac velikih parfimerija? Ili da ih ukloni?

Oni imaju samo običnu robu, mislio je, vozikajući se unakolo. Osećao se bedno jer mu je u rezervi ostalo samo trista tableta spore smrti. Zakopano u dvorištu ispod njegove kamelije, one hibridne, sa velikim, hladnim cvetovima koji nisu postajali smeđi u proleće. Imam zalihe samo za nedelju dana, mislio je. Šta onda kad mi ponestane? Sranje.

Pretpostavi da svima u Kaliforniji i nekim delovima Oregona istog dana ponestane, mislio je. Uau.

To je bio neprevaziđen horor-film koji je on vrteo u glavi, koji je vrteo svaki narkos. Čitavom zapadnom delu Sjedinjenih Država istovremeno ponestaje zaliha i svi kriziraju istog dana, verovatno oko 6,00 ujutru, u nedelju, dok se strejt face doteruju za odlazak na jebenu molitvu.

Scena: Prva episkopalna crkva u Pasadeni, u 8,30 ujutru na Kriznu nedelju.

„Dragi parohijani, obratimo se Bogu sada, u ovaj čas, da zamolimo njegovu pomoć u patnjama onih koji se bacakaju unakolo po krevetima, u apstinentskoj krizi.”

„Da, da.” Pastva se slaže sa sveštenikom.

„Ali pre nego što se On umeša sa svežim zalihama...”

Crno-beli je očito zapazio nešto u vožnji Čarlsa Freka što on sam nije zapazio; izišao je sa svog parking mesta i kretao se iza njega u saobraćaju, dosad bez svetala ili sirene, ali... DROT: „U redu, kako ti je ime?”

„Moje ime?” (NE MOGU DA SE SETIM IMENA.)

„Ne znaš sopstveno ime?” Drot daje znak drugom drotu u patrolnim kolima. „Ovaj momak je načisto odlepio.”

„Nemojte ovde da me ubijete.” Čarls Frek u svom horor-filmu, izazvanom prizorom crno- belog koji ga prati u stopu. „Bar me odvedite u stanicu i tamo me ubijte, daleko od očiju.” Da bi preživeo u ovoj fašističkoj policijskoj državi, moraš uvek biti u stanju da ispovertiš neko ime, svoje ime. U svako doba. To je prvi znak koji traže da vide jesi li se uradio, to što nisi u stanju da se opasuljiš ko si.

Ono što ću da učinim, rešio je, jeste da stanem čim ugledam mesto za parking, staću dobrovoljno pre nego što on upali svetla, ili uradi nešto, a onda kad doklizi do mene reći ću da mi se ras-klimatao točak ili nešto mehaničko.

Oni uvek misle da je to sjajno, mislio je. Kad tako odustaneš i ne možeš dalje. Kad se baciš na zemlju kao neka životinja, otkrivši svoj mek, nezaštićen, nebranjen donji stomak. To ću da uradim, mislio je.

Učinio je tako, prestrojivši se na desno i udarivši s oba prednja točka o ivičnjak. Pandurska kola su produžila dalje.

Zaustavio sam se ni zbog čega, mislio je. Sad će biti teško da se ponovo isparkiram, saobraćaj je tako gust. Ugasio je motor. Možda ću samo da sedim ovde parkiran neko vreme, rešio je, i da alfa-meditiram ili padam u svakakva razna izmenjena stanja svesti. Možda posmatram ribe koje prolaze pešice. Pitam se da li proizvode bioskope za napaljene. Bolje nego alfa. Napaljeni talasi, isprva sasvim kratki, zatim duži, širi, širi, da konačno probiju plafon.

Ovo me nikud ne vodi, shvatio je. Trebalo bi da sam napolju i da pokušavam da nađem nekog ko ima robu. Moram da se snabdem ili ću uskoro otkačiti, a onda neću biti u stanju ništa da radim. Čak ni da sedim na ivičnjaku kao sad. Ne samo da neću znati ko sam, nego neću znati ni gde sam, ni šta se dešava.

Šta se dešava? - upita se on. Koji je danas dan? Kad bih znao koji je dan, znao bih i sve ostalo; sve bi se malo-pomalo vratilo.

Sreda, u centru Los Anđelesa, kvart Vestvud. Ispred, jedan od onih džinovskih trgovačkih centara okruženih zidom od koga se odbijaš kao gumena lopta - osim ako imaš kreditnu karticu pri sebi i prođeš kroz elektronska vrata. Pošto nije imao nikakvu kreditnu karticu ni za jedan od trgovačkih centara, on se mogao osloniti samo na usmene izveštaje o tome kakve su prodavnice unutra. Čitava gomila, očito, koja prodaje dobru robu strejtovima, naročito strejt suprugama. Posmatrao je kako uniformisani naoružani stražari na ulazu u centar pregledaju svaku osobu. Starajući se da muškarac ili žena odgovaraju svo-

joj kreditnoj kartici i da ova nije zdipljena, prodata, kupljena, nezakonito upotrebljena. Puno ljudi ulazilo je unutra kroz vrata, ali on je pretpostavljao da mnogi samo razgledaju izloge. Nema baš tako mnogo ljudi koji imaju lovu ili potrebu da kupuju u ovo doba dana, razmišljao je. Rano je, tek prošlo dva. Noću; to je bilo vreme. Sve radnje su bivale osvetljene. On je mogao - sva braća i sestre su mogli - da spolja vidi svetla, nalik na kišu varnica, nalik na luna-park za odraslu decu.

Prodavnice s ove strane centra, za koje ne treba kreditna kartica, bez naoružanih stražara, nisu bile bogzna šta. Mahom uslužne radnje: prodavnica cipela i televizora, pekara, radnja za opravku malih aparata, automatska perionica. Posmatrao je kako jedna devojka odevena u kratku plastičnu jaknu i pantalone od streča luta od radnje do radnje; imala je lepu kosu, ali nije mogao da joj vidi lice, da vidi je li seksi. Nije loše građena, mislio je. Devojkica se neko vreme zadržala pred izlogom gde je bila izložena kožna roba. Gledala je tašnu sa resama; mogao je da je vidi kako zaviruje, kako se premišlja, odmerava tašnu.

Kladim se da će ući unutra i tražiti da je vidi, mislio je. Devojkica upade u radnju, baš kao što je i pretpostavio.

Usred gužve na pločniku, naišla je druga devojka, u nabranom bluzi, na visokim potpeticama, sa srebrnastom kosom i prejakom šminkom. Pokušava da izgleda starija nego što jeste, mislio je. Verovatno nije završila ni srednju školu. Posle nje nije naišlo ništa vredno pomena, pa on ukloni žicu koja je pridržavala poklopac kasete i izvadi paklo cigareta. Pripali jednu i uključio radio u kolima, namestivši ga na rok-stanicu. Nekad je imao stereo kasetofon u portabl kutiji, ali je najzad, pošto se jednog dana uletvio, zaboravio da ga unese sa sobom u kuću kad je zaključavao kola; naravno, kad se vratio, čitav stereo sistem je bio ukraden. To ti je posledica nemarnosti, pomislio je onda, i tako je sad imao samo taj izandali radio. Jednog dana će mu i to odneti. Ali on je znao gde može gotovo džabe da nabavi drugi, polovan. Uostalom, kola su se svakog dana mogla da urnisati;

semerinzi su bili probijeni, a pritisak ulja je strašno opao. Očigledno, on je sagoreo neki ventil dok se jedne noći vraćao kući autoputem, s čitavim brdom dobre robe; ponekad, kad bi stvarno uradio moćnu šemu, postajao je paranoičan - ne toliko zbog drotova koliko zbog drugih glavonja koji su mogli da ga opljačkaju. Neki glavonja očajan od kriziranja i zajebano sumnjiv.

Tad prođe jedna devojka koja ga natera da obrati pažnju. Crnokosa, zgodna, sprog koraka; nosila je bluzu s dubokim izrezom i isprane, blede farmerke. Hej, pa ja nju znam, pomisli on. To je devojka Boba Arktora. To je Dona.

On otvori vrata na kolima i iziđe. Devojka ga pogleda i produži dalje. On pođe za njom. Misli da hoću da je pokupim, razmišljao je dok se provlačio između ljudi. Kako ona s lakoćom ubrzava; jedva da ju je mogao videti sad kad se okrenula da pogleda iza sebe. Strogo, smireno lice... Video je krupne oči koje su ga odmeravale. Proračunavale njegovu brzinu i da li će je sustići. Ne ovim tempom, mislio je. Ona stvarno ume da se kreće.

Na uglu su se ljudi zaustavili čekajući da se na semaforu pojavi zeleno umesto crvenog svetla; kola su ludački skretala na levo. No devojka produži, hitro, ali dostojanstveno, krčeći sebi put između poludelih automobila. Vozači su gnevno zverali u nju. Ona je izgledala kao da to ne primećuje.

„Dona!” Kad se upalilo zeleno svetlo, on požuri za njom preko ulice i sustiže je. Ona je odbila da potrči, već je samo brzo koračala. „Zar ti nisi Bobova stara?” upita on. Uspeo je da dođe ispred nje kako bi joj video lice.

„Ne”, odgovori ona. „Nisam.” Pošla je prema njemu, pravo na njega; on se povuče unazad, jer je ona držala kratak nož uperen u njegov stomak. „Gubi se”, reče ona, nastavivši da ide napred, ne usporavajući niti oklevajući.

„Sigurno jesi”, reče on. „Upoznao sam te kod njega.” Jedva je mogao da vidi nož, samo majušan deo metalnog sečiva, ali je znao da je nož tu. Ona će ga ubosti i produžiti dalje. Nastavio je da se povlači unatraške, buneći se. Devojka je držala nož tako

dobro skriven da verovatno niko drugi, ostali koji su tuda prolazili, ne bi mogao da ga primeti. Ali on ga je primećivao; nož je išao pravo na njega dok se ona bez oklevanja približavala. On tad koraknu u stranu, a devojka odjezdi dalje, ćutke.

„Jeee!” reče on za njenim leđima. Znam da je to Dona, mislio je. Samo njoj još nije sinulo ko sam ja, da me poznaje. Plaši se, pretpostavljam; plaši se da ću da je startujem. Moraš biti oprezan, mislio je, kad sretnješ nepoznatu žensku na ulici; sve su one danas spremne. Previše toga im se izdogađalo.

Šašav nožić, mislio je. Ženske ne bi trebalo da nose to; svaki momak bi mogao da im iskrene ruku i okrene nož ka njima, kad god hoće. I ja sam mogao. Da sam stvarno hteo da je sredim. Stajao je tamo, ljut. Znam da je to bila Dona, mislio je.

Kad je krenuo natrag prema parkiranim kolima, on shvati da je devojka zastala, usled kretanja prolaznika, i da sad stoji, ćutke ga posmatrajući.

On oprezno pođe ka njoj. „Jedne večeri”, reče ona, „ja, Bob i još jedna ženska imali smo neke stare trake Sajmona i Garfanke-la, a ti si sedeo tamo...” Ona je tad punila kapsule jakom dozom smrti, jednu po jednu, brižljivo. Duže od jednog sata. El primo. Numero uno: Smrt. Pošto je završila, tutnula je svakom od njih po jednu kapsulu i oni su ih progutali, svi zajedno. Osim nje. Ja ih samo prodajem, rekla je. Ako počnem da ih uzimam, poješću svu svoju zaradu.

Devojka reče: „Mislila sam da hoćeš da me oboriš i potucaš.”

„Ne”, reče on. „Samo sam se pitao da li ti...” Oklevao je. „Kao, treba prevoz. Na pločniku?” upita on, zapanjen. „Usred bela dana?”

„Možda u nekom ulazu. Ili da me odvučeš u kola.”

„Ja te poznajem”, pobuni se on. „A Arktor bi me oduvao kad bih to uradio.”

„Pa, nisam te prepoznala.” Ona pođe tri koraka prema njemu. „Ja sam ti, kao, malo kratkoviđa.”

„Trebalo bi da nosiš sočiva.” Ona ima, mislio je, divne, krupne, tamne, tople oči. Što znači da nije na džanku.

„Nosila sam ih. Ali jedno mi je ispalo u činiju s punčom. Esid punčom, na jednoj zabavi. Potonulo je na dno, i pretpostavljam da ga je neko pokupio i popio. Nadam se da je bilo ukusno; koštalo me je trideset pet dolara kad sam kupovala.”

„Je l' ti treba prevoz tamo kud ideš?” „Potucaćeš me u kolima.”

„Neću”, odgovori on, „nešto mi se ne diže ovih poslednjih par nedelja. Mora biti nešto

čime zagađuju svu robu. Neka hemikalija.”

„Dobra ti je žvaka, ali to sam već čula. Mene svi tucaju.” Zatim ispravi to što je rekla. „U svakom slučaju, pokušavaju. Tako to izgleda kad si ženska. Baš sad sudski tužim jednog momka za zlostavljanje i napad. Tražimo kazneno obeštećenje u visini od četrdeset hiljada.”

„Koliko daleko je otišao?”

Dona reče: „Uhvatio me je za sisu.” „To ne vredi četrdeset hiljada.”

Zajedno su koračali ka njegovim kolima.

„Imaš li šta za prodaju?” upita on. „Stvarno sam u frci. Praktično sam na nuli, zapravo, do đavola, kad bolje razmislim, na nuli sam. Makar i nekoliko, ako možeš da odvojiš nekoliko.”

„Mogu da ti nabavim nešto.”

„Tablete”, reče on. „Ja se ne bodem u venu.”

„Da.” Ona uviđavno klimnu glavom, spustivši pogled. „Ali, vidiš, trenutno je oskudica - zalihe su privremeno presušile. To si verovatno već otkrio. Ne mogu da ti nabavim mnogo, ali...”

„Kad?” upade on. Stigli su do njegovih kola; on zastade, otvori vrata, uđe. Sa suprotne strane uđe i Dona. Sedeli su jedno kraj drugog.

„Prekosutra”, reče Dona. „Ako uspem da uhvatim tog tipa. Mislim da mogu.” Sranje, pomisli on. Prekosutra. „Ne možeš ranije? Ne, recimo, večeras?” „Najranije sutra.”

„Pošto?”

„Šezdeset dolara za sto komada.”

„U-jeee”, reče on. „To je uvrtnje usiju.”

„Super su dobre. I ranije sam ih nabavljala od njega; stvarno nisu ono što se obično kupuje. Veruj mi na reč - vrede toliko. U stvari, više volim da ih nabavljam od njega nego od bilo koga drugog - kad mogu. On ih nema uvek. Vidiš, pretpostavljam da je upravo putovao dole na jug. Tek što se vratio. Sam ih je pokušio, tako da zasigurno znam da su dobre. I ne moraš da mi platiš unapred. Kad ih donesem. Važi? Verujem ti.”

„Ja nikad ne plaćam unapred”, reče on. „Ponekad moraš.”

„Važi”, reče on. „Onda, je li možeš da mi nabaviš barem sto?” Pokušao je da izračuna, brzo, koliko može da nabavi; za dva dana bi verovatno mogao da skrpi sto dvadeset dolara i uzme od nje dvesta tableta. A ukoliko u međuvremenu natrči na bolju šemu, kod drugih ljudi koji valjaju robu, može da zaboravi dil sa njom i da kupi od njih. To je bila prednost neplaćanja unapred, povrh toga što se nikad nije opekao.

„Sreća tvoja što si naleteo na mene”, reče Dona kad je on upalio kola i uključio se u saobraćaj. „Trebalo je da se vidim s nekakvim tipom kroz otprilike jedan sat, a on bi verovatno uzeo sve što mogu da nabavim... ti ne bi imao sreće. Ovo je bio tvoj dan.” Ona se osmehnu, a i on učini isto.

„Voleo bih da možeš ranije da ih nabaviš”, reče.

„Ako nabavim...” Otvorivši tašnu, ona izvadi malu beležnicu i hemijsku olovku na kojoj je pisalo SVEĆICE AKUMULATORI ŠTELOVANJE. „Kako da te nađem, zaboravila sam ti ime.”

„Čarls B. Frek”, reče on. Dao joj je svoj broj telefona - ne svoj, zapravo, već onaj kojim se koristio u kući jednog strejt prijatelja, za ovakve poruke - i ona ga s mukom zapisa. Kako teško piše, mislio je. Zaviruje i polako škraba... Ovi danas više ničemu ne uče ženske u školi, mislio je. Načisto nepismena. Ali zgodna. Jedva zna da čita i piše; pa šta? Ono što je važno kod ribe jesu dobre sise.

„Mislim da te se sećam”, reče Dona. „Na neki način. Sve mi je mutno, to veče; stvarno nisam znala za sebe. Sve čega se zasigurno sećam jeste da sam stavljala prah u one male kapsule - kapsule librijuma - istresli smo ono što je pre bilo u njima. Mora da

sam polovinu sasula. Hoću reći, na pod.” Zamišljeno ga je posmatrala dok je vozio. „Deluješ mi kao sređen dasa”, reče ona. „A bićeš na tržištu i kasnije? Trebaće ti još posle nekog vremena?”

„Naravno”, reče on, pitajući se u sebi da li bi mogao da joj ubije cenu do sledećeg viđenja; mislio je da najverovatnije može. U svakom slučaju, on dobija. To jest, u svakom slučaju će uraditi šemu.

Sreća je, mislio je, kad znaš da imaš nekoliko pilula.

Dan izvan kola, i svi užurbani ljudi, sunce i vreva, prolazili su neprimećeni; on je bio srećan.

Vidi šta je našao pukim slučajem - u stvari, zato što ga je crno-beli slučajno pratio. Neočekivanu novu zalihu supstance S. Šta još može da traži od života? Sad verovatno može da računa na dve nedelje, skoro na polovinu meseca, pre nego što odapne ili gotovo odapne - to dvoje dođe na isto kad se krizira od supstance S. Dve nedelje! Srce mu je treperilo, i on na trenutak oseti miris koji je dopirao kroz otvoren prozor kola, kratko prolećno uzbuđenje.

„Hoćeš sa mnom da posetimo Džerija Fejbina?” upita on devojku. „Nosim mu brdo njegovih stvari na Treću saveznu kliniku, gde su ga sinoć odveli. Samo mu doturam malo-po malo, jer ima izgleda da će ponovo izaći, a ja ne bih da sve opet vučem natrag.” „Bolje da ga ne vidim”, reče Dona.

„Poznajesh ga? Džerija Fejbina?”

„Džeri Fejbin misli da sam ga ja i zarazila onim bubama.” „Lisnim vašima.”

„Dobro, on tada nije znao koje su. Bolje da se držim po-dalje. Poslednji put kad sam ga videla bio je stvarno neprijateljski raspoložen. U pitanju su njegovi moždani receptori, tako bar mislim. Izgleda tako, prema onome što danas kažu vladine brošure.”

„To ne može da se povrati, je l’ da?” reče on. „Ne”, reče Dona. „To je nepovratno.”

„Ljudi sa klinike su rekli da će mi dozvoliti da ga vidim, i kazali su da veruju da može ponešto da radi, znaš...” On napra-

vi pokret rukom. „Da nije...” Ponovo je napravio pokret rukom; bilo je teško naći reči za to što je on pokušavao da kaže o svom prijatelju.

Pogledavši ga, Dona reče: „Ti nemaš oštećenja u centru za govor, zar ne? U svom - kako se zove? - potiljačnom režnju?”

„Ne”, reče on. Žustro.

„Imaš li ikakva oštećenja?” Ona se lupkala po glavi.

„Ne, to je samo... znaš. Teško se izražavam kad je reč o tim jebenim klinikama; mrzim Klinike za nervnu afaziju. Jednom sam bio tamo u poseti nekom tipu, koji je pokušavao da uglanca pod - rekli su da on ne može da uglanca pod, mislim, da ne može da prokljuvi kako da to uradi... Pogodilo me je to što je on i dalje pokušavao. Hoću reći, ne samo jedan sat; još je pokušavao mesec dana kasnije kad sam ponovo došao. Isto onako kao pre, uporno, kad sam ga prvi put tamo video, kad sam prvi put otišao da ga posetim. Nije mogao da prokljuvi zašto mu to ne uspeva. Sećam se izraza njegovog lica. Bio je siguran da će uspeti ako i dalje bude pokušavao da ukapira u čemu greši. „Gde grešim?” stalno ih je pitao. Nije bilo načina da mu se kaže. Mislim, oni su mu rekli - đavola, ja sam mu rekao - ali on ipak nije mogao da prokljuvi.”

„Receptori u mozgu su ono što obično prvo odlazi, kako sam čitala”, mirno reče Dona. „Nečijem mozgu, tamo gde je dobio gadan udarac ili tako nešto, kao prejako.” Ona je posmatrala kola ispred njih. „Vidi, eno jednog od onih novih Poršea sa dva motora.” Ona uzbuđeno pokaza prstom. „Uau.”

„Znao sam tipa koji je na kablove upalio jednog od tih novih Poršea”, reče on, „i izvezao ga na autoput Riversajd i nagario na dvesta osamdeset - haos.” On napravi pokret rukom. „Pravo u dupe šleperu. Nije ga ni video, pretpostavljam.” U glavi je vrteo izmišljen film: on za volanom Poršea, ali vidi šlepera; sve šlepere. A svi ostali na autoputu - Holivudskom autoputu za vreme gužve - vide njega. Vide ga zasigurno, vižljastog, zgodnog dasu širokih ramena, u novom Poršeu koji ide trista na sat, a svi drotovi bespomoćno zijaju.

„Treseš se”, reče Dona. Posegnula je i spustila ruku na njegovu. Smirenu ruku kojoj se on smesta povinovao. „Uspori.”

„Umoran sam”, reče on. „Probdeo sam dve noći i dva dana prebrojavajući bube. Brojeći ih i stavljajući ih u boce. A kad smo konačno zaglavili krevet, ustali i spremili se sutradan ujutru da stavimo boce u kola, da ih odnesemo doktoru da mu pokažemo, u bocama nije bilo ničeg. Prazne.” Sad je i sam mogao da oseti drhtanje, da ga vidi na svojim rukama, na volanu, na drhtavim rukama na volanu, pri brzini od četrdeset na sat. „Sve jebene boce”, reče on. „Ništa. Nema buba. I tad sam shvatio, jebi ga, shvatio sam. Sinulo mi je, to o njegovom mozgu, Džerijevom mozgu.”

Vazduh više nije mirisao na proleće, i on pomisli, najednom, kako mu hitno treba doza supstance S; nije primetio da je dan toliko odmakao, ili je on uzeo manje nego što je mislio. Srećom, imao je uza se svoju putnu zalihu, duboko u kaseti. Stao je da traži prazno parking mesto, da se zaustavi.

„Tvoj um se poigrava tobom”, odsutno reče Dona; izgledalo je da se povukla u sebe, odlutala daleko. Pitao se da li je razbija njegova nasumična vožnja. Verovatno je tako. U glavu mu iznenada ulete jedan drugi izmišljeni film, bez njegovog dopuštenja. Video je, najpre, veliki parkiran Pontijak sa dizalicom pozadi, koja je popuštala, i klinca od trinaestak godina s dugačkom, gustom kosom, koji se upinjao da zaustavi kola da ne

klize, u međuvremenu dozivajući u pomoć. Video je sebe i Džerija Fejbina kako zajedno istrčavaju iz kuće, Džerijeve kuće, niz kolsku stazu pretrpanu pivskim konzervama, prema kolima. On sam je ščepao vrata na vozačkoj strani da ih otvori, da nagazi kočnicu. Ali Džeri Fejbin, samo u pantalonama, čak i bez cipela, s raščupanom i neurednom kosom - spavao je - Džeri je protrčao pored kola pozadi i svojim golim bledim ramenima,

koja nikad nisu videla svetlo dana, odgurnuo dečaka daleko od kola. Dizalica se savila i pala, zadnji deo kola je tresnuo, guma i točak su se otkotrljali, a dečko je bio čitav. „Prekasno za

kočnicu”, dahtao je Džeri, pokušavajući da skloni ružnu, masnu kosu s očiju i trepćući. „Nije bilo vremena.”

„Je l’ čitav?” doviknuo je Čarls Frek. Srce mu je još tuklo.

„Jeste.” Džeri je stajao kraj dečka, boreći se da dođe do daha. „Sranje!” dreknuo je besno na dečaka. „Zar ti nisam rekao da sačekaš da to zajedno uradimo? A kad dizalica sklizne - sranje, čoveče, ne možeš da zadržiš dve i po hiljade kila!” Lice mu se iskrivilo. Dečko, mali Dupeglavac, izgledao je očajno i pokunjeno se trzao. „Mali milion puta sam ti rekao!”

„Pošao sam na kočnicu”, objasnio je Čarls Frek, znajući da je idiotski postupio, da je napravio sranje isto kao i dečko, i to podjednako ubitačno. Njegov neuspeh da ispravno reaguje kao odrastao čovek. Ali svejedno je hteo to da opravda, kao i dečko, rečima. „Ali sad shvatam...” blebetao je i dalje, a tad se izmišljeni film prekide; ovo je, u stvari, bila repriza dokumentarca, zato što se sećao dana kad se to dogodilo, u vreme kad su svi još živeli zajedno. Džerijev dobar nagon - u protivnom bi Dupeglavac ostao ispod zadnjeg dela Pontijaka, smrskane kičme.

Njih trojica su se smrknuto odvukli do kuće, ne jureći čak ni za točkom koji se i dalje kotrljao.

„Spavao sam”, promrmljao je Džeri kad su kročili u tamnu unutrašnjost kuće. „Ovo je prvi put za par nedelja da su bube popustile dovoljno da mogu. Nisam spavao čitavih pet dana - samo sam jurcao i jurcao. Pomislio sam da su možda nestale; one jesu nestale.

Pomislio sam da su konačno odustale i otišle negde drugde, recimo u komšiluk i sasvim napolje iz kuće. Sad ih opet osećam. Ona deseta insekticid-traka koju sam kupio, ili možda jedanaesta - opet su me izradili, kao i sa svim ostalim.” Ali glas mu je sad bio smiren, ne ljutit, samo tih i zbunjen. Spustio je ruku na Dupeglavčevu glavu i zviznuo mu oštru pljusku. „Ti glupavo derište - kad dizalica sklizne, smesta beži odatle. Zaboravi kola. Nemoj nikad da staneš pozadi i pokušaš da guraš onoliko masu i da je zadržavaš svojim telom.”

„Ali, Džeri, plašio sam se da će osovina...”

„Zajebi osovinu. Zajebi kola. Tvoj život je u pitanju.” Prošli su kroz mračnu dnevnu sobu, njih trojica, a repriza sad već nestalog trenutka trepnu i zauvek se ugasi.

2.

„Gospodo iz Kluba anahajmskih lavova”, reče čovek za mikrofonom, „danas po podne imamo izvanrednu priliku, jer, vidite, Orindž Kaunti nam je pružio mogućnost da saslušamo tajnog agenta za narkotike iz šerifove kancelarije u Orindž Kauntiju, a potom i da mu postavljamo pitanja.” Čovek je blistao, odeven u ružičasto karirano odelo, sa širokom, sintetičkom, žutom kravatom, plavom košuljom i cipelama od skaja; bio je to predebeo čovek, uz to i prestareo, preveseo čak i onda kad je bilo malo ili nikakvog razloga za veselje.

Posmatrajući ga, tajni agent za narkotike oseti mučninu.

„Sad, primetićete”, reče domaćin Kluba lavova, „da jedva možete videti ovog pojedinca, koji sedi odmah desno od mene, jer on nosi ono što se zove skrembl-odelo, to jest isto ono odelo koje nosi - u stvari mora da nosi - tokom izvesnih razdoblja, u stvari većine, svojih dnevnih aktivnosti na sprovođenju zakona. Kasnije će on objasniti zašto.”

Publika, u kojoj su se na sve moguće načine ogledale vrline domaćina, posmatrala je pojedinca u skrembl-odelu.

„Ovaj čovek”, izjavi domaćin, „koga ćemo zvati Fred, jer je to njegovo šifrovano ime pod kojim podnosi izveštaj o prikupljenim informacijama, kad se nađe u skrembl-odelu, ne može biti identifikovan na osnovu glasa, čak ni preko tehnološkog snimka glasa, niti na osnovu spoljašnjeg izgleda. On liči, zar ne, na nejasan obris i ništa više? Jesam li u pravu?” On razvuče usta u širok osmeh. Njegova publika, procenivši da je ovo uistinu smešno, takođe se malo nasmejala.

Skrembl-odelo bilo je izum Bel laboratorije, koji je slučajno izmislio radnik po imenu S.

A. Pauers. On je, nekoliko godina ranije, eksperimentisao sa supstancama koje podsticajno deluju na nervno tkivo, a jedne večeri, pošto je sebi ubrizgao intravenoznu injekciju za koju se smatralo da je bezbedna i blago euforična, doživeo je strašan pad GABA tečnosti u mozgu. Subjektivno, on je posmatrao sablasne svetlace na suprotnom zidu spavaće sobe, besomučno rastuću montažu nečega što mu se, u taj mah, učinilo nalik na savremene apstraktne slike.

Tokom nekih šest sati, u transu, S. A. Pauers je posmatrao na hiljade Pikasovih slika kako smenjuju jedna drugu munjevitom brzinom, a zatim je bio počašćen Paulom Kleom, i to sa više slika no što je slikar naslikao tokom čitavog života. S. A. Pauers je, posmatrajući potom Modiljanijeve slike kako se sumanuto brzo nižu, pretpostavio (za sve je potrebna neka teorija) da mu to Rozenkrojcerovci telepatski šalju slike, verovatno uz pomoć

veoma usavršenih mikrorolejnih sistema; ali potom se, kad su počele da ga napadaju slike Kandinskog, setio da je najveći umetnički muzej u Lenjingradu specijalizovan za takve neobjektivne moderniste, pa je zaključio da to Sovjeti pokušavaju da stupe u telepatsku vezu s njim.

Ujutru se setio da velik pad GABA moždane tečnosti obično prouzrokuje tako snažan osećaj vida praćen svetlacima; niko nije pokušavao, uz pomoć mikrotalasa ili bez nje, da stupi s njim u telepatsku vezu. Ali to mu je ipak dalo ideju za skrembl-odelo. U osnovi, njegov nacrt se sastojao od višestраних kvarcnih sočiva priključenih na minijaturni kompjuter čije su banke podataka sadržavale do milion i po usitnjenih slika fiziognomija raznih ljudi: muškaraca i žena, dece, sa svim varijantama zabeleženim i zatim projektovanim u svim pravcima podjednako na super-tanku opnu nalik na koprenu, dovoljno veliku da u nju stane prosečan čovek.

Kako je kompjuter pretraživao svoje banke, tako je projektovao svaku zamislivu boju očiju, boju kose, oblik i tip nosa, raspored zuba, raspored kostiju lica - cela koprenasta opna

dobijala je sve moguće fizičke odlike koje su se projektovale u svakoj nanosekundi, a zatim prelazila na sledeće. Tek da bi svoje skrembl-odelo učinio delotvornijim, S. A. Pauers je programirao kompjuter tako da promeni redosled odlika u svakoj grupi. A da bi snizio troškove (federalcima se to uvek dopada), on je izvor materijala za opnu pronašao u velikoj industrijskoj firmi koja je već poslovala sa Vašingtonom.

U svakom slučaju, onaj ko nosi skrembl-odelo predstavlja Svakog i u svakoj kombinaciji (do kombinacija od milion i po pod-bita) tokom svakog sata. Shodno tome, svaki opis njega - ili nje - nema nikakvog smisla. Nepotrebno je reći da je S. A. Pauers ubacio sopstvene fiziognomijske odlike u kompjutere, tako da su se, zatrpane u mahnitoy izmeni osobina, njegove vlastite crte pojavljivale i mešale... prosečno, izračunao je, jednom u pedeset godina po odelu, prikazivale se i rastavljale, dobivši dovoljno vremena u svakom odelu. To je bio njegov najbliži dodir sa besmrtnošću.

„Da čujemo pljesak za nejasni obrisi!” glasno reče domaćin, a gomila zapljeska.

U svom skrembl-odelu, Fred, koji je bio i Robert Arktor, prostenja i pomisli: ‘Ovo je strašno.’

Jednom mesečno je po jedan tajni agent za narkotike bivao nasumce određen da govori na praznoglavim skupovima kao što je ovaj. Danas je na njega došao red. Posmatrajući svoju publiku, on je shvatio koliko mrzi strejt ljude. Oni misle da je sve divno.

Osmehivali su se. Zabavljali su se.

Možda su u ovom času doslovno bezbrojni sastavni delovi njegovog skrembl-odela projektovani S. A. Pauersa.

„Ali da budemo ozbiljni samo na trenutak”, reče domaćin, „ovaj čovek ovde...” On zastade, prisećajući se.

„Fred”, reče Bob Arktor. S. A. Fred.

„Fred, da.” Domaćin, živnuvši, nastavi, podižući glas prema publici: „Vidite, Fredov glas liči na one robotske kompjuterske glasove dole u San Dijegu u banci, kad se uvezete kolima, savršeno

bezličan i veštački. On u nama ne ostavlja nikakav osoben utisak, isto kao onda kad podnosi izveštaj svojim pretpostavljenim u Odeljenju za zloupotrebu droga u Orindž Kauntiju, pardon, u Programu.” On značajno počuta. „Vidite, ovi policijski službenici izloženi su strašnom riziku, zato što su snage droge, kao što znamo, sa zapanjujućom veštinom prodrle u razne organe zakona širom nacije, ili su najverovatnije prodrle, prema najbolje obavještenim stručnjacima. Tako je ovo skrembl-odelo neophodno za zaštitu ovih predanih ljudi.”

Mlak pljesak za skrembl-odelo. A zatim pogledi puni iščekivanja upereni u Freda, koji se skrivao iza svoje opne.

„Ali u svom poslu na terenu”, dodade domaćin konačno, dok se udaljavao od mikrofona da napravi mesta Fredu, „on, naravno, ne nosi ovo. On se oblači kao vi ili ja, iako, naravno, u hipi odelo predstavnika raznih potkulturnih grupa u kojima neumorno rovari.” On pokretom pozva Freda da ustane i priđe mikrofону. Fred, Robert Arktor, radio je ovo već šest puta, i znao je šta da kaže i šta ga čeka: probrani stepeni i vrste dupeglavačkih pitanja i neprozirne gluposti. Ovo je za njega gubitak vremena, povrh toga što se ljuti i svakog puta ima osećanje uzaludnosti, i uvek sve jače.

„Kad biste me videli na ulici”, reče on u mikrofon, pošto je pljesak utihnuo, „rekli biste, ‘Eno ga uvrnuto čudovište od narkosa. I osetili biste odbojnost i udaljili se.’”

Muk.

„Ja ne ličim na vas”, reče on. „Ne mogu to sebi da dozvolim. Moj život zavisi od toga.” U stvari, on se nije baš mnogo razlikovao od njih. A, uostalom, on bi u svakom slučaju nosio ono što nosi svakog dana, bez obzira na posao, bez obzira na život. Njemu se dopadalo ono što nosi. Ali ono što je sad govorio uglavnom su napisali drugi ljudi i dali mu da nauči napamet. Mogao je malo da se udalji, ali svi su imali standardan obrazac koji su koristili. Uveden nekoliko godina ranije od strane šefa odseka, on je sad postao naredba.